

?Ruta verdagueriana profanada

«Un trajecte que abans era una autèntica delícia, avui s'ha convertit en un calvari ple d'obstacles»

Festa Verdaguer a Folgueroles. Foto: Toni Coromina

A finals dels setanta, fa prop de quaranta anys, coincidint amb la meua dèria ruralista per ser hippy i viure a prop de la natura, vaig residir una temporada a Folgueroles, a Can Verneda, al costat de la font de la Ricardera, on diu la llegenda que el jove Jacint Verdaguer, quan encara no era capellà ni s'havia convertit en un poeta consagrat, acudia per empaitar alguna donzella del poble. Allà, a la frescor de la font, vaig quedar impregnat d'una vibrant devoció laica envers a la seva figura, especialment per la seva capacitat de transmetre el llenguatge popular -sense farbalans ni paraules rebuscades-, però sobretot per la seva vessant franciscana de naturalista i ecologista recalitrant.

Si no em falla la memòria, a finals de la dècada dels noranta del segle passat un pagès de la zona propera a l'ermita de Sant Jordi -em sembla recordar que de la Casa Nova de Puigseslloses- va sofrir prop d'una desena d'expropiacions a preus ridículs amb motiu de la construcció d'un tram de l'Eix Transversal, una via executada durant un lustre i amb prop de 12 inauguracions parcials oficiades pel molt honorable president de la Generalitat, Jordi Pujol, fa temps apartat de la vida pública.

No sé com va acabar el procés d'expropiació, encara que suposo que malament pels interessos del propietari del terrenys expropiats, que aquells dies va veure esglaiat com la seva masia i les terres adjacents estaven rodejades de ciment i profanades per les gegantines torres elèctriques de la MAT. Quan aleshores el bon home deia impotent que si tingués una alternativa marxaria de casa seva, qualsevol persona amb cinc dits de front i uns grams de sensibilitat havia de simpatitzar forçosament amb ell. Amb tota seguretat, si el Príncep de les Lletres Catalanes hagués estat viu, hagués defensat aferrissadament el pobre pagès maltractat per l'urbanisme i l'administració.

Fins fa pocs un quart de segle, una de les caminades més gratificants que es podien fer a la Plana de Vic era seguir a peu la ruta verdagueriana que sortia de Vic -on el jove Verdaguer estudiava al Seminari- i anava cada dia fins a Folgueroles, passant per Sant Jordi, la Torre Morgadès i la Font del Desmai. Un trajecte que abans era una autèntica delícia, avui s'ha convertit en un calvari ple d'obstacles en forma de purins pudents, línies elèctriques agressives o senders tallats per les tanques i els filferros de l'Eix Transversal, que obliguen a fer molta volta per meandres ridículs. Tot i que la caminada comença bé, sobretot al tram recuperat del bosc de ribera del Gurri i la magnífica roureda del Cantarell, a partir del Pont d'en Bruguer, la corrosiva coïssor que impregna les narius del caminat és insuportable, si aquest no disposa d'una màscara. Alguns camps són tan rics en merda de porc, que la terra, d'una preocupant negror àcida, ja brilla per la seva absència.

Sembla estrany que a la Font del Desmai, el poeta compartís berenars, vetllades literàries i tertúlies amb els membres de l'Esbart de Vic. En aquest marc, rodejat per catedrals elèctriques, ponts de ciment, clavegueres i l'estrepitós xarbascat ambiental dels camions de l'Eix, sobreviuen miraculosament l'ermita de Sant Francesc "S'hi moria", la de Sant Jordi i la mig restaurada torre de Morgadès. A partir d'aquí, la lírica brilla per la seva absència més absoluta. I ja no us queden ganes d'arribar a Can Tona, a la Ricardera i a la Damunt, on també senyoregen altives les torres elèctriques.

Quan Verdaguer escrivia els versos immortals dedicats a la plana de Vic, poc es podia imaginar que, més de cent anys després, l'idíl·lic paisatge esdevindria un monument a la mediocritat, la contaminació i al caos insostenible. Si el gran literat enyorava les niuades de calàndries, els verds domassos que cobrien prats i ribes, els turons vestits de flors, els camps vorejats de lledoners i saules, les coromines plenes de forments daurats, els pèsols de flor blanca, els lliris de flor vermella o els rossinyols que canten alegres, avui segur que llençaria malediccions i tota mena d'imprecacions i impropis contra les altives torres de la MAT, el ciment, l'asfalt, els camions de gran tonatge i les brutals agressions dels especuladors.

Si Verdaguer veia el Gurri amb al seu riberal alegre on els infants hi anaven a banyar-se, les serres coronades de núvols i estrelles, i Sant Jordi guardant les gegantines lloses que havien estat sepulcre de reis celtas, avui ploraria amargament i es taparia els ulls (per no veure el desastre) i el nas (per no sentir el ferum dels excrements porcins).